

zárt kérdés további tisztázáshoz segítenek. Az árvízzel kapcsolatos részvétirodalom így komoly szellemtörténeti háttért nyert s rajta keresztül az egész akkori magyar irodalomra tekinthetünk ki. Magának az árvíznek alapos történetét *Asztalos Miklós* írta meg a kötet bevezető tanulmányában.

Baróti Dezső dr.

Ortutay Gyula: Parasztságunk élete. *Fényképezte Müller Miklós.* Officina Köpeskönyvek. Budapest: (1937.)

A rövid, de eredményekben gazdag tanulmánynak igen kevés köze van a ma divatos szociográfiához, annak ellenére, hogy a cím valami ilyesmit ígérne. Ortutay nem kívülről, nem a szép tarkaszínú ruhákon vagy a sápadt arcokon keresztül közeledik a falu életéhez, hanem ennek belső törvényeit vizsgálja. A tömör tanulmány (mely egyébként a szerző eddigi munkáinak jó összefoglalása) így új hangot jelent a magyar néptudományban, határozott szembehelyezkedést azzal a racionális-pozitivistá felfogással, mely néprajzosaink munkásságát eddig szinte maradéktalanul meghatározta. Ez a szembehelyezkedés elsősorban Ortutay szociológiai látásmódjában, továbbá a paraszti élet irracionális elemeinek felfedésében áll. Helyesen hívja fel a figyelmet, hogy maga a paraszttársadalom sem egységes, hanem három alapvetően különböző csoportra oszlik, első a legnagyobb csoport, a *jobbágyparasztság*, melyet nemcsak a magasabb osztályokkal, hanem még a természettel szemben is passzív magatartás jellemez, az előbbivel ellentétes típus az alázattal teli életből felemelkedő, felfelé törekvő *lázadó* paraszt, míg a harmadik, a legtudatosabb réteg a *polgárisodó paraszt*, mely parasztságunk legerősebb, legéletrevalóbb törzsét jelenti, a szegedi paprika, a makói hagyma, gyümölcskulturánk stb., ennek a rétegnek nemes munkáját mutatják. A továbbiakban Ortutay a paraszti közösség régi törvényeinek bomlására mutat rá. Könyvének legérdekesebb része talán, a paraszti alkotások atmoszférájának vizsgálata. Ortutaynak különös érzéke van a népi kultúra csodás elemeinek vizsgálatához, ezzel a szemlélettel nem csak a modern ethnologiai irányokkal való belső rokonságát árulja el, hanem közel jut az új irodalomszemlélethez is. Különösen gondolatébresztő az a rész, ahol paraszti kultúrában a különböző történeti stílusok egymás-mellettségét, termékeny együttélését mutatja ki. Azt hisszük, hogy ez a szempont a „magas kultúra“ számos jelenségének vizsgálatára is alkalmas lehet s bizonyára nem véletlen, hogy a matematikai időszemlélet ellen immár nem csak a modern regény, hanem a történetírás is kezd lázadni. Összegezve benyomásainkat: kevés ilyen alapos és művelt könyvet olvastunk a magyar parasztságról, Ortutay meg tudott győzni arról, hogy néppel-való foglalkozás nem a szellem értékeinek tagadását, hanem ellenkezőleg, a szellem általunk ismert világának kibővítését jelenti. A művészi kiállítású könyvet Müller Miklós szép fényképei díszítik, melyek a tanulmány mondanivalójának megfelelően parasztságunk életének tárgyilagos képet igyekeznek elénkvetíteni.

Baróti Dezső dr.